

**Lokalni akcioni plan zapošljavanja
Grada Zenica**
za period 2023 – 2027.

ZENICA
G R A D

Impresum

u ime Grada Zenica

Fuad Kasumović, Gradonačelnik

u ime Lokalne razvojne agencije ZEDA

Senad Pašalić

- **KONAČNI NACRT** -

Ova publikacija je isključiva odgovornost partnera na Projektu "Lokalna partnerstva za zapošljavanje" i ni u kom slučaju ne odražava službene stavove i mišljenja Evropske unije i Međunarodne organizacije rada.

-
- Grad Zenica,
  - Zenička razvojna Agencija ZEDA,
  - Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona,
  - JU Srednja mješovita škola „Mladost“,
  - JU Mješovita srednja industrijska škola,
  - Arel d.o.o. Zenica,
  - Boha d.o.o. Zenica,
  - Braća Karić d.o.o. Zenica,
  - Bega-komerc d.o.o. Zenica,
  - Orlando-Samel-Namještaj d.o.o. Zenica,
  - Omladinsko udruženje Reaktiviraj (Reaktiv)

Dr.sci. Nino Serdarević, konzultant

Sadržaj

UVOD	5
DEMOGRAFSKA ANALIZA	7
ANALIZA TRŽIŠTA RADA	8
EKONOMSKA AKTIVNOST	8
MIKRO I MALA PREDUZEĆA	8
OBRTI	9
TRŽIŠTE RADA	9
SWOT ANALIZA	11
CILJEVI LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZAPOŠLJAVANJA	12
FINANSIJSKI OKVIR I IZVORI FINANSIRANJA	17
NOSIOCI IMPLEMENTACIJE PLANA I MONITORING NAD PROVEDBOM	18

Uvod

Efikasnost tržišta rada u BiH je ometena kombinacijom ograničavajućih faktora, koji neproporcionalno utječu na mlade i teško zapošljive kategorije stanovništva. Visoka stopa nezaposlenosti i neaktivnost mladih pogoršana je neskladom između obrazovnog sistema, privatnog sektora i mladih.

Službeni podaci prikupljeni među poslodavcima otkrivaju veliku potražnju za kvalificiranom radnom snagom u nizu industrija/usluga kao što su obrada drveta i metala, te tekstil. Međutim, poslodavci smatraju da učenici ne posjeduju vještine, poznavanje industrije i praktično iskustvo potrebno za učinkovitu asimilaciju na tržištu rada.

Suprotno tome, mladi nerado traže posao i frustrirani radnim uvjetima poput niskih plaća teže emigriranju u europske zemlje. Kao rezultat ove neusklađenosti, prijelaz iz škole na posao za učenike je izazovan; međutim, premošćivanje ovog jaza doprinosi smanjenju nezaposlenosti i neaktivnosti mladih i osigurava poslodavcima radnu snagu koja im je potrebna, čime se poboljšava ukupna učinkovitost tržišta rada.

Poslodavci kao osnovne nedostatke u ponudi radne snage navode nedovoljnu obuku kao dio obrazovnog procesa; dostupne vještine ne odgovaraju potrebama tržišta rada; nedostatak općih znanja, društvenih i organizacijskih vještina; nedovoljno znanje informatike, stranog jezika i upravljanja projektima, kao i nedovoljne poduzetničke vještine. Priroda ovih nedostataka sugerira da postoji potreba za unaprijeđenjem generičkih kompetencija mladih ljudi koji izlaze iz obrazovanja kako bi bili sposobni za stvarno radno okruženje (društvene i organizacijske vještine, IT i vještine upravljanja projektima, jezici, komercijalna pamet), kao i produbljanje tehničkih znanja stečenih obrazovanjem kako bi bila dostatna i relevantna za određeno zanimanje.

Partneri u lokalnom partnerstvu za zapošljavanje teže osnažiti lokalne poslodavce, pojedince i zajednice da napreduju i razvijaju regionalnu ekonomiju kroz uspostavljen i djelotvoran sistem razvoja radne snage koji je inherentno usmjeren na korisnika, besprijekoran i učinkovit. Misija partnerstva jeste uspostaviti sistem radne snage koji pruža rješenja za talente zasnovano na podacima i potvrđeno od strane poslodavca kroz integraciju resursa za obrazovanje, radnu snagu i ekonomski razvoj.

Partneri primjenjuju integrirani, strateški, participativni pristup u planiranju, izgradnjom lokalnog vlasništva nad procesom i povećanjem mogućnosti za održive intervencije u zapošljavanju, direktnim pregovorima svih partnera (bolje razumijevanje, procjena i zadovoljavanje stvarnih potreba lokalnog tržišta rada, analizom ponude i potražnje na tržištu rada, interesima ključnih aktera na tržištu rada i utvrđivanjem veza, te skretanjem pažnje na teško zapošljive grupe)

Ciljevi, mjere i programi se zasnivaju na:

- a) Problemima i potrebama poslodavaca u domenu radne snage, percepciji o potrebama u određenom vremenskom horizontu, a kako bi se donijela realna procjena u kom domenu je moguće planiranom upisnom politikom osigurati radnu snagu, odnosno da li slijedom velikih promjena na tržištu jedinu mogućnost za odgovor na trenutne potrebe daju programi dokvalifikacija i prekvalifikacija u segmentu cjeloživotnog učenja;
- b) Mogućnosti obrazovnih ustanova da odgovore na zahtjeve tržišta rada, prepreke i očekivanja;

- c) Ponudi poticaja Zavoda za zapošljavanje i usklađenost poticaja s potrebama poslodavaca i obrazovnih ustanova, odnosno procjenu u kom domenu poticaji mogu pozitivno utjecati na efikasnost tržišta rada;
- d) Komplementarnosti programa zapošljavanja i samozapošljavanja i podrške privredi koju nudi Grad Zenica, uključujući i Lokalnu razvojnu agenciju (ZEDA).

Demografska analiza

Prema zvaničnim statističkim podacima Grad Zenica ima prijavljenih 108.278 stanovnika, dok procjene govore da je broj stvarno rezidentnog stanovništva znatno niži od zvanično objavljenog. Promatrano u četverogodišnjem razdoblju, broj registrovanih stanovnika sa stalnim boravištem je u neznatnom padu (0,6%), koje se većim dijelom može pripisati migracijama stanovništva, slijedom činjenice da Grad bilježi prirodni pad broja stanovnika.

Promatrano kroz prizmu starosne dobi stanovništva, odstupanja u posljednjem periodu su iznimna.

Broj mladih do 14 godina starosti je pao za 17,5%, dok je istovremeno broj stanovnika preko 65 godina starosti porastao za 45,5%. Navedeni podaci ukazuju na činjenicu da se Grad suočava s problemom starenja stanovništva. Neke procjene govore da bi broj stanovnika do 2027. godine mogao pasti za 1.600.

U Zenici je prijavljeno 26.906 (2021.) zaposlenih osoba što čini tek nešto više od 36% radno sposobnog stanovništva, uz nominalno povećanje broja zaposlenih od 3.500 u posljednjih pet godina i neznatan pad u odnosu na 2020. godinu. Bitno je napomenuti da se udio zaposlenog stanovništva u radno sposobnom stanovništvu povećao sa 31,4% na 36,7% u posljednjem petogodišnjem razdoblju. Nešto precizniji podatak, pak predstavlja činjenica da je pravo na penziju ostvarilo 20% radno sposobnog stanovništva, te time i udio zaposlenih u radno aktivnom stanovništvu iznosi preko 40%. Ukoliko se relativno izraženi trend pada učešća radno sposobnog stanovništva u ukupno stanovništvu koristi kao osnov za procjene budućih kretanja, dolazi se do podatka da bi udio radno sposobnog stanovništva mogao iznositi tek 65% ukupnog stanovništva u 2027. godini.

Zvanični podaci ne obuhvataju migracije stanovništva, te je nemoguće pouzdano utvrditi magnitudu iseljavanja iz Bosne i Hercegovine, te usporedive podatke za teritorij Grada Zenica slijedom činjenice da većina iseljenika zadržava prijavu boravišta u Bosni i Hercegovini, trendove iseljavanja stanovništva s područja Grada Zenice moguće je samo procijenjivati. Promatrajući pak omjer upisane djece u osnovno obrazovanje, slijedom činjenice da je osnovno obrazovanje obavezno po zakonu, u odnosu na prosječni broj novorođenih u periodu koji je prethodio sedam godina od bazne godine upisa u osnovnu školu dolazi se do podatka da je ukupno evidentirano 5.969 živorođenih beba prije sedam godina, odnosno godišnje prosječno 1.194, u usporedbi s prethodnim trogodišnjim periodom kada se godišnje prosječno rađalo 60 beba manje (+5%).

U osnovnim školama je prijavljeno 9.870 učenika. Pod pretpostavkom da su sva djeca rođena u prethodnom razdoblju upisala osnovnu školu, taj broj bi iznosio 10.744, odnosno 8.4% više od registrovanog broja učenika. Imajući u vidu da je određeni neznatni broj učenika ispisan iz škole iz drugih razloga (drop-out) - procjenjuje se da je gotovo izvjesno 7-8% porodica s djecom učeničke dobi osnovnih škola trajno iselilo s teritorije Grada Zenica u prethodnih 7 godina, odnosno oko 3,32% stanovnika godišnje (prema prosječnom broju članova domaćinstva).

Navedena procjena ne obuhvata pojedince i porodice bez djece, kao niti iseljavanje u druge gradove Bosne i Hercegovine.

Analiza tržišta rada

Ekonomska aktivnost

Ukupna zaposlenost na teritoriji Grada iznosila je u prethodnoj godini 28.350, od čega oko 58% u privatnim i javnim preduzećima, a preostalih 42% u javnoj upravi (ustanove, institucije, lokalna samouprava). Prosječna neto plaća iznosi 845 KM (95% prosjeka Federacije BiH). Ukupna prijavljena nezaposlenost iznosi 20.541 ili 44% aktivne radne snage.

Ekonomska aktivnost u Zenici snažno ovisi o velikoj industriji i javnim preduzećima, gdje lokalni privatni sektor čini samo 50% ostvarenih prihoda i sudjeluje u ukupnoj zaposlenosti u industriji sa 53,3% odnosno oko 16% u ukupnom izvozu. Na području grada registrovano je oko 700 privatnih pravnih lica pri čemu gotovo 10% čine neaktivna pravna lica. Privatna pravna lica (isključujući ArcelorMittal) generiraju su gotovo 900 miliona KM godišnjeg prihoda od prodaje i zapošljavanju oko 9.500 osoba. Razmjern je rast obima aktivnosti uz prosječan godišnji porast prihoda od 7,3% i generirano povećanje zaposlenosti prosječno godišnje od 5,8%. Navedenim je vidljivo da je od ukupnog povećanja broja zaposlenih od 1.951 u prošlom trogodišnjem razdoblju 959 generiranih novih radnih mjesta u lokalnom privatnom sektoru, odnosno oko 50%. Privatni sektor je izrazito agiln i polariziran, a na što ukazuju i osnovni podaci poslovanju pravnih lica rezidenata u Gradu. Gotovo četvrtina pravnih lica posluje s gubicima. S druge strane, bilježi se kontinuirani rast dobiti koja agregatno dostiže iznos od oko 130 miliona KM.

Javna preduzeća u vlasništvu Grada ili ona kod kojih Grad ima sudjelujući interes, posluju pozitivno, generirajući zaposlenost za oko 440 radnika.

Mikro i mala preduzeća

Mala preduzeća zapošljavaju 33,4% od ukupnog broja s 22,5% udjela u ukupnom prihodu, dok je udio srednjih poduzeća u većini pokazatelja između 27-37%. S druge strane, generatori novog zapošljavanja, izvoza i ulaganja velika su preduzeća. Ekonomija se pretežno temelji na domaćoj trgovini (trgovina na veliko) i industriji, čineći više od 60% ukupne zaposlenosti i 75% ostvarenih prihoda. Sektor prijevoza i građevine također je donekle razvijen, dok turizam i ugostiteljstvo, poljoprivreda i ICT ukupno čine manje od 10% ukupne zaposlenosti.

Tabela 1 Aktivna pravna lica u ključnim industrijskim granama

Osnovne industrijske grane - broj aktivnih subjekata	2015	2016	2017	2018	2019	učešće	promjena
Prerađivačka industrija	179	181	183	192	197	18,5%	10%
Građevinarstvo	82	85	89	96	96	9,0%	17%
Trgovina na veliko i na malo	410	406	406	409	422	39,6%	3%
Prijevoz i skladištenje	45	45	46	45	45	4,2%	0%
Smještaj, priprema i usluživanje hrane	31	32	33	37	42	3,9%	35%
Informacije i komunikacije	34	33	34	37	39	3,7%	15%
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	99	98	97	104	113	10,6%	14%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	29	30	32	33	35	3,3%	21%
Ukupno	987	985	995	1027	1066	100,0%	8%

Obrti

Na području Grada trenutno je aktivno oko 2.400 obrta, od čega oko jedne četvrtine u sektoru trgovine na veliko i malo, 400 obrta pripreme i usluživanja hrane i pića, 300 obrta u prerađivačkoj industriji, 160 obrta u sektoru poljoprivrede.

Tabela 2 Struktura i aktivnosti obrta na području Grada

Registrovana djelatnost			2019	2015	neto
	Osnovani	Ugašeni			povećanje
Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	102%	-44%	159	79	101,3%
Prerađivačka industrija	65%	-36%	299	229	30,6%
Građevinarstvo	78%	-51%	63	51	23,5%
Trgovina na veliko i na malo	81%	-44%	648	430	50,7%
Prijevoz i skladištenje	1%	-10%	258	202	27,7%
Smještaj, priprema i usluživanje hrane	68%	-51%	384	341	12,6%
Informacije i komunikacije	80%	-20%	30	15	100,0%
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	80%	-40%	15	9	66,7%
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	34%	-21%	134	118	13,6%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	63%	-43%	30	23	30,4%
Obrazovanje	96%	-29%	28	18	55,6%
Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	34%	-16%	50	41	22,0%
Umjetnost, zabava i rekreacija	60%	-25%	20	14	42,9%
Ostale uslužne djelatnosti	53%	-24%	223	166	34,3%
Ukupno			2.351	1.739	35,2%

Izvor: Podaci Gradske uprave

Promatrajući broj novoosnovanih i ugašenih obrta, vidljivo je da najveću aktivnost bilježi sektor poljoprivrede, što je rezultat podsticajnih mjera u promatranom periodu.

Tržište rada

Odnos broja zaposlenih i nezaposlenih bilježi određene pozitivne trendove, kako je prikazano tabelarno.

Tabela 3 Odnos broja zaposlenih i nezaposlenih, Grad Zenica

	Broj zaposlenih		Broj nezaposlenih		Neto plaća u KM	Bruto plaća u KM
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene		
Federacija BiH 2020.	520.162	218.280	323.244	188.169	956	1.472
Grad Zenica 2020.	27.136	11.000	18.664	11.243	935	1.438
Grad Zenica 2019.	27.587	11.084	18.325	11.015	908	1.395
Grad Zenica 2018.	27.102				868	1.330
Grad Zenica 2017.	26.590				828	1.265

Tabela 4 Zaposleni po kvalifikacionoj strukturi

	Ukupno	V S S	VŠ	SSS	NS	VKV	KV	PK	NK
Federacija BiH	470.053	103.579	14.725	231.326	6.542	5.001	79.128	7.042	22.710
Grad Zenica	24.462	4.875	901	10.255	183	626	5.636	183	1.803

Promatrano prema starosnoj dobi, vidljiv je i dalje izražen problem strukturalne nezaposlenosti stanovništva starijeg od 50 godina, pri čemu se bilježi porast broja nezaposlenih posebno u kategoriji 56 do 60 godina starosti. Na žalost, Grad i dalje bilježi nepovoljan odnos radno neaktivnog stanovništva koje čini 38,9% ukupne populacije starosti 15 do 65 godina.

S druge strane, izrazito pozitivan trend bilježi se kod broja nezaposlenih najaktivnijeg stanovništva starosne dobi 25 do 50 godina. Broj nezaposlenih u kategoriji 25 do 27 godina pao je za iznimnih 37%, 28 – 30 godina za 13%, te 31 do 50 godina za 10%.

Prema provedenoj anketi Zavoda za zapošljavanje Federacije BiH moguće je napraviti određeni pregled na strani potražnje tržišta rada na području Zeničko-dobojskog kantona, pri čemu je bitno napomenuti da 57,5% izražava potrebu za novim zapošljavanjem.

Tabela 5 Visina plaće

Plaće 2021/2020. godina	bez rasta	do 10%	10 do 20%		20% i više	
	77,0%	21,1%	1,9%		0,0%	
udio po djelatnostima	prerađivačka industrija	građevinarstvo	trgovina	stručne usluge	saobraćaj	ostalo
	36,7%	12,2%	12,2%	14,3%	8,2%	16,3%

Poslodavci su se također izjašnjavali o zadovoljstvu posjedovanja vještina zaposlenih, a pregled rezultata je dat tabelarno.

Tabela 6 Potrebe tržišta rada, vještine zaposlenih

Zadovoljstvo vještinama zaposlenih	zadovoljni			nezadovoljni		
		84,3%			15,7%	
od toga razlozi nezadovoljstva	nedostatak praktičnog iskustva	ne odgovara potrebama	nedostajuće			ostalo
			opće znanje	socijalne vještine	organizacione vještine	
	34,3%	20,9%	14,9%	11,9%	10,4%	7,5%

Potrebe poslodavaca po djelatnostima date su pregledno ispod.

Tabela 7 Potrebe poslodavaca po djelatnostima

Potrebe po djelatnostima	prerađivačka industrija	trgovina	saobraćaj	stručne usluge	ugostiteljstvo	ostalo
	68,0%	9,8%	3,2%	3,1%	2,9%	13,1%

Interpolacijom navedenih rezultata potreba tržišta i rada i specifične strukture poslodavaca na teritoriji Grada Zenica, mapirana je najveća potreba u sektorima:

- a) Metaloprerade;
- b) Drvoprerade;
- c) Ugostiteljstva.

SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Sjedište administrativnih i obrazovnih institucija; • Postojanje resursa za rekreativne aktivnosti; • Veliki broj raspoloživih visokoobrazovanih kadrova iz svih oblasti; • Certificirani u skladu sa zahtjevima BFCa; • Sjedište velikog broja privrednih subjekata; • Poslovna i poduzetnička infrastruktura; • Razvijeni sistemi snabdijevanja energentima (struja, toplana); • Dobra pokrivenost stanovništva obrazovnim ustanovama (obdaništa, osnovne i srednje škole i fakulteti); • Pokrivenost stanovništva primarnom zdravstvenom zaštitom je na zadovoljavajućem nivou; • Razvijena sportska infrastruktura; • Doneseni strateški dokumenti iz oblasti zaštite okoliša; • Veliki broj aktivnih organizacija civilnog društva; • Javne usluge s pristupnim rampama i liftovima fizički prilagođene osobama sa invaliditetom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ponuda radne snage na tržištu rada ne odgovara potrebama poslodavaca; • Nepostojanje programa podrške razvoju MSP u sektoru kreativnih industrija; • Nedovoljan broj parking mjesta; • Neefikasnost saobraćaja (velike gužve u saobraćaju koje za posljedicu imaju povećanje zagađenja zraka); • Nedovoljna svijest stanovništva o zaštiti i očuvanju okoliša; • Nedovoljno razvijen sistem selektivnog prikupljanja otpada; • Energetska efikasnost u školama nije na zadovoljavajućem nivou.
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Uključenje u programe i potpore državnih, entitetskih i kantonalnih institucija; • Regionalno povezivanje na infrastrukturnim i projektima zaštite okoliša; • Dostupnost domaćih i međunarodnih razvojnih fondova (EU, USAID, SDC itd.) i kreditnih sredstava razvojnih banaka; • Trendovi u finansiranju projekata energetske efikasnosti i zaštite okoliša; • Tradicionalne manifestacije i kulturna baština; • Trend razvoja kreativnih industrija u EU i regionu; • Postojanje resursa za rekreativni turizam; • Prostorni i Urbanistički plan grada i kantona; • Uspostavljanje Javno-privatnog partnerstva u cilju finansiranja implementacije razvojnih projekata 	<ul style="list-style-type: none"> • Politička nestabilnost u zemlji i regiji (ustavno uređenje zemlje, nesinhronizirani zakoni, nepovoljan politički ambijent, otvorena pitanja BiH i susjednih država); • Nedovoljno stimulativan pravni i finansijski okvir u BiH odvraća strane ulagače (nesigurnost za investitora); • Neadekvatna zastupljenost Grada u projektima strateškog razvoja Kantona, Regije i Federacije u oblasti poduzetništva, turizma, poljoprivrede, ekologije; • Smanjenje broja učenika u osnovnim i srednjim školama; • Odlazak mladih obrazovanih kadrova (posebno ljekara) kao posljedica nepostojanja mogućnosti za zaposlenje i lošeg kvaliteta života; • Aktiviranje klizišta usljed prirodnih nepogoda.

Ciljevi lokalnog akcionog plana zapošljavanja

Nacrtom Strategije razvoja Grada Zenica za period 2022 – 2027. godina definisan je strateški okvir za ekonomski razvoj s očekivanim parametrima, a što je dato tabelarno ispod.

Strateški cilj 1.

Osigurati održivi rast MMSP registrovanih na području Grada i uspostaviti osnovu ruralnog razvoja i destinacijskog turizma

Sektorski cilj 1.1 Oporaviti i jačati održivost i konkurentnost MSP sektora	Sektorski cilj 1.2 Fokusirani razvoj turističke ponude Grada
Očekivani ishodi: <ul style="list-style-type: none"> • Povećan broj MMSP/1,000 stanovnika • Povećan izvoz MMSP • Rast BDV u MMSP • Porast registrovanih fizičkih lica u poljoprivredi 	Očekivani ishod: <ul style="list-style-type: none"> • Objekti kulturno-historijskog naslijeđa uvedeni u turističku ponudu • Digitalizovana i promovisana baština Grada • Razvijena mreža ruta i destinacija za ruralni, rekreacijski i sportski turizam
Bazni pokazatelji (2020): MMSP/1,000 stanovnika Izvoz MMSP (m KM): BDV u MMSP (m KM): Registrovana fizička lica i obrti u poljoprivredi:	Bazni pokazatelji (2020): Uvedeni objekti u ponudu: 0 Obilježeni ruta: 0 Uređenih kilometara: 0 Digitalizovana građa: 0
Ciljni pokazatelji (2027): MMSP/1,000 stanovnika Izvoz MMSP (m KM): BDV u MMSP (m KM): Registrovana fizička lica i obrti u poljoprivredi:	Ciljni pokazatelji (2027): Uvedeni objekti u ponudu: 5 Obilježeni ruta: 5 Uređenih kilometara: 100 Digitalizovana građa: 5
Program 1.1.1. Program brzog oporavka i stalnog rasta preduzetničke djelatnosti (veza MSP 1) Program 1.1.2. Program obnavljanja i jačanja pozicije MSP u globalnim lancima vrijednosti (veza 2.) Program 1.1.3. Program poboljšanja privredne strukture uz povećanje udjela znanjem intenzivnih proizvoda/usluga i sektora (veza MSP 3.) Program 1.1.4. Razvoj primarne proizvodnje i održivost ruralnih područja	Program 1.2.1. Očuvanje i promocija kulturno-historijskog naslijeđa (arhitekture i kulturne baštine Grada) 1.2.2. Razvoj ruta i destinacija za ruralni, rekreacijski i sportski turizam 1.2.3. Podrška sportskim manifestacijama od značaja za turizam Grada

Na osnovu navedenog kreiran je Akcioni plan za zapošljavanje Grada Zenica u nastavku.

Vizija: Osnažiti lokalne poslodavce, pojedince i zajednice da napreduju i razvijaju lokalnu ekonomiju kroz uspostavljen i djelotvoran sistem razvoja radne snage koji je inherentno usmjeren na korisnika, besprijekoran i učinkovit.

Misija: Uspostaviti sistem radne snage koji pruža rješenja za talente zasnovano na podacima i potvrđeno od strane poslodavca kroz integraciju resursa za obrazovanje, radnu snagu i ekonomski razvoj.

Cilj: Smanjiti nesklad ponude i potražnje tržišta rada na teritoriji Grada Zenice i povećati zapošljivost nezaposlenih osoba s posebnim akcentom na teže zapošljive kategorije, mlade i žene.

Osnovni pokazatelji postignuća navedenog cilja:

- a) Kapacitet javnih ustanova za obrazovanje za pružanjem obuka za deficitarna zanimanja;
- b) Broj osoba obučenih u deficitarnim, traženim zanimanjima;
- c) Broj osoba zaposlenih u deficitarnim zanimanjima kao odgovor na potražnju na tržištu rada (% udio žena);
- d) Broj poslovnih subjekata registrovanih putem programa samozapošljavanja (% udio žena).

Cilj se planira realizirati putem tri osnovne mjere i niza aktivnosti koje proizilaze iz tih mjera:

- 1. Poticaj razvoju i implementaciju programa obrazovanja odraslih za deficitarna zanimanja - usklađeno s potrebama tržišta rada;
- 2. Poticaj razvoju praktične nastave za srednje stručno obrazovanje;
- 3. Poticaj samozapošljavanju

Lokalni akcioni plan zapošljavanja Grada Zenica za period 2022. – 2027. godina

Strateški cilj 1.1	Oporaviti i jačati održivost i konkurentnost MSP sektora (Grad Zenica)						
Program 1.1.1.	Program brzog oporavka i stalnog rasta preduzetničke djelatnosti (veza MSP 1)						
Mjera	Aktivnost LAPZ	Nositelji	Ciljani pokazatelji i period izvršenja			Procijenjeni iznos Izvor sredstava	
			2022 – 2024.	2025 – 2027.			
1. Uspostava programa prekvalifikacije, osnaživanje obrazovnih ustanova za stručno obrazovanje i provedba programa samozapošljavanja							
1.1.1. Poticaj razvoju i implementaciju programa obrazovanja odraslih za deficitarna zanimanja - usklađeno s potrebama tržišta rada	Uspostava programa prekvalifikacije za zanimanje CNC operater	JU industrijska Zenica	Srednja škola	1 kreiran nastavni plan i program			
	Uspostava programa prekvalifikacije za zanimanje Stolar	JU MSŠ Zenica	Mladost	1 kreiran nastavni plan i program			
	Uspostava programa prekvalifikacije za zanimanje Armirač	JU MSŠ Zenica	Mladost	1 kreiran nastavni plan i program			
	Prekvalifikacija na zanimanje CNC operater	JU industrijska Zenica	Srednja škola	20 osoba kvalificirano			
	Prekvalifikacija na zanimanje Stolar	JU MSŠ Zenica	Mladost	20 osoba kvalificirano			
	Prekvalifikacija na zanimanje Armirač	JU MSŠ Zenica	Mladost	20 osoba kvalificirano			
	Prekvalifikacija na zanimanje Elektroinstalater	JU MSŠ Zenica	Mladost		15 osoba kvalificirano		
	Prekvalifikacija na zanimanje Vozač	JU MSŠ Zenica	Mladost		15 osoba kvalificirano		
	Prekvalifikacija na zanimanje Krojač	JU MSŠ Zenica	Mladost		15 osoba kvalificirano		
	Prekvalifikacija na zanimanje Frizer	JU MSŠ Zenica	Mladost		15 osoba kvalificirano		
	Prekvalifikacija na zanimanje Zavarivač	JU industrijska Zenica	Srednja škola		15 osoba kvalificirano		
	Prekvalifikacija na zanimanje Bravar	JU industrijska Zenica	Srednja škola		15 osoba kvalificirano		
	Provedba promotivne i motivirajuće kampanje za upis na deficitarna zanimanja	REAKTIV, ZEDA			Provedena promotivna kampanja		

Lokalni akcioni plan zapošljavanja Grada Zenica za period 2022. – 2027. godina

	Radionice za aktivno zapošljavanje i prezentaciju programa prekvalifikacije Organizacija Otvorenih vrata	REAKTIV, Služba za zapošljavanje ZDK	Održane 3 radionice Xx sudionika privatnog sektora		
Rezultat na razini Mjere			20 osoba zaposleno		
1.2. Poticaj razvoju praktične nastave za srednje stručno obrazovanje	Adaptacija prostora i nabavka opreme za CNC kabinet u JU Srednja industrijska škola Zenica	JU Srednja industrijska škola Zenica	Opremljen kabinet za praktičnu nastavu zanimanja CNC Operater		
	Adaptacija prostora i nabavka opreme za zanimanje Armirač i Stolar u JU MSŠ Mladost Zenica	JU MSŠ Mladost Zenica	Opremljen kabinet za praktičnu nastavu zanimanja Armirač i Stolar		
Rezultat na razini Mjere			Uspostavljen kapacitet za provedbu praktične nastave u radionici za 3 deficitarna zanimanja		
1.3. Poticaj samozapošljavanju	Javni poziv za nove poslovne ideje za inovativne ideje i deficitarna zanimanja	Grad Zenica, ZEDA	Kreiran i objavljen javni poziv		
	Provođenje GYB radionica	ZEDA	20 polaznika (min. 10 žena)		
	Provođenje SYB radionica	ZEDA	20 polaznika (min. 10 žena)		
	Izbor poslovnih ideja	Grad Zenica, Općina Breza, ZEDA	10 poslovnih ideja izabrano za podršku		
	Registracija poslovnih subjekata	Grad Zenica, Općina Breza, ZEDA	10 osoba registrovalo poslovni subjekt		
	Mentorska podršku putem IYB modula	ZEDA	10 registrovanih subjekata dobilo mentorsku podršku		
	Promocija pokrenutih biznisa	REAKTIV	Promotivni materijali Objave na društvenim mrežama		
Zapošljavanje osoba s evidencije nezaposlenih	Služba za zapošljavanje ZDK	15 nezaposlenih osoba zaključilo ugovore o radu			
Rezultat na razini Mjere			10 registrovanih poslovnih subjekata 15 zaposlenih osoba		
2. Razvoj okvira za provedbu brzih obuka i obuka majstora (VKV) kao preduvjeta dualno orijentiranog obrazovanja					
	Zagovaranje preciznijeg definisanja brzih obuka na modularnoj osnovi kako bi se integrisale u formalno obrazovanje	ZEDA, škole (MONKS)	Definisan okvir za organizaciju i		

Lokalni akcioni plan zapošljavanja Grada Zenica za period 2022. – 2027. godina

<p>2.1. Zagovaranje razvoja brzih obuka za potrebe poslodavaca</p>	<p>Zagovaranje izrade svjedodžbi i propisivanja obrasca sertifikata za brze obuke</p>	<p>ZEDA, škole (MONKS)</p>	<p>implementaciju brzih obuka</p>		
<p>2.2. Zagovaranje razvoja obuka dokvalifikacije u majstorska/specijalistička zvanja</p>	<p>Zagovaranje dopuna postojećeg Zakona o obrazovanju odraslih ZDK u domenu stjecanja zvanja majstor/specijalista za zaposlene u privrednim subjektima (usklađivanje prema rješenjima Zakona o obrazovanju odraslih TK i Pravilnika o sadržaju i načinu vođenju dokumentacije i evidencije u srednjoj stručnoj školi)</p>	<p>ZEDA, škole, PKZeDo, MONKS</p>	<p>Definisan izgled svjedodžbe/certifikata</p>	<p>Definisan okvir za organizaciju i implementaciju obuka dokvalifikacije za stjecanje zvanja majsor/specijalista</p>	
<p>Rezultati na razini Mjere</p>			<p>Razvijen okvir za provedbu brzih obuka i povezivanje neformalnog s formalnim obrazovanjem Razvijen okvir za provedbu dokvalifikacije u zvanje majstor/specijalista (V. Stepenu) za zaposlene u privrednim subjektima koji pružaju praktičnu obuku učenika srednjih stručnih škola</p>		

Finansijski okvir i izvori finansiranja

Za realizaciju programa i projekata iz Lokalnog akcionog plana zapošljavanja Grad Zenica planira godišnje izdvojiti xx.

Pored sredstava Grada Zenica, obezbijeđena su sredstva Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, učešće preduzeća i partnera iz privatnog i nevladinog sektora kao i sredstva inostranih investitora i donatora, kao i iz drugih izvora u partnerskih programima i projektima za definirani vremenski period.

Nosioci implementacije plana i monitoring nad provedbom

Grad Zenica koordinira radom lokalnog partnerstva za zapošljavanje, usklađuje odluke partnerstva sa strategijom razvoja, inicira izradu Akcionog plana zapošljavanja i plana rada partnerstva, osigurava komplementarne usluge i kapacitete za povećanje efikasnosti tržišta rada.

Partneri obrazovne ustave vrše analizu postojećih programa obrazovanja odraslih i aktivno sudjeluju u razvoju i provedbi novih programa dokvalifikacije i prekvalifikacije.

Partneri javnog sektora koordiniraju aktivnostima analize tržišta rada, podržavaju uspostavu i provedbu certificiranih programa prekvalifikacije i dokvalifikacije, pružaju savjetovanje nezaposlenih osoba na evidenciji.

Partneri privatnog sektora pružaju aktivnu podršku pri provedbi analize tržišta rada, pružaju savjetodavnu podršku partnerstvu i učestvuju u certificiranim programima prekvalifikacije i dokvalifikacije.

Partner organizacija pruža aktivnu podršku provedbi analize tržišta rada, podržava komunikaciju s nezaposlenim osobama i vrši integraciju teško zapošljivih kategorija u kreirane programe.

Analiza tržišta rada predstavlja osnov za izradu ciljeva, mjera i programa, koji će se zasnivati na:

- a) Problemima i potrebama poslodavaca u domenu radne snage, percepciji o potrebama u određenom vremenskom horizontu, a kako bi se donijela realna procjena u kom domenu je moguće planiranom upisnom politikom osigurati radnu snagu, odnosno da li slijedom velikih promjena na tržištu jedinu mogućnost za odgovor na trenutne potrebe daju programi dokvalifikacija i prekvalifikacija u segmentu cjeloživotnog učenja;
- b) Mogućnosti obrazovnih ustanova da odgovore na zahtjeve tržišta rada, preprekama i očekivanjima;
- c) Ponudi poticaja Zavoda za zapošljavanje i usklađenost poticaja s potrebama poslodavaca i obrazovnih ustanova, odnosno procjenu u kom domenu poticaji mogu pozitivno utjecati na efikasnost tržišta rada;
- d) Komplementarnosti programa zapošljavanja i samozapošljavanja i podrške privredi koju nudi Grad Zenica i Općina Breza, uključujući i Lokalnu razvojnu agenciju (ZEDA).

Akcioni plan izrađuju jedinice lokalne samouprave u godini koja prethodi prvoj godini implementacije, ne kasnije od 30.09. tekuće godine. Akcioni plan se zasniva na trenutnoj Analizi tržišta rada, koja obuhvata ponudu i potražnju u prethodnoj godini i projekcije za naredni trogodišnji period. Jedinice lokalne samouprave prilikom izrade Analize tržišta rada i Akcionog plana usklađuju iste sa strategijama i planovima viših razina vlasti, u domenu intervencija na tržištu rada, kao i sa lokalnim strategijama razvoja.

Analiza tržišta rada predstavlja osnov za izradu ciljeva, mjera i programa, koji će se zasnivati na:

- a) Problemima i potrebama poslodavaca u domenu radne snage, percepciji o potrebama u određenom vremenskom horizontu, a kako bi se donijela realna procjena u kom domenu je moguće planiranom upisnom politikom osigurati radnu snagu, odnosno da li slijedom velikih promjena na tržištu jedinu mogućnost za odgovor na trenutne potrebe daju programi dokvalifikacija i prekvalifikacija u segmentu cjeloživotnog učenja;

- b) Mogućnosti obrazovnih ustanova da odgovore na zahtjeve tržišta rada, preprekama i očekivanjima;
- c) Ponudi poticaja Zavoda za zapošljavanje i usklađenost poticaja s potrebama poslodavaca i obrazovnih ustanova, odnosno procjenu u kom domenu poticaji mogu pozitivno utjecati na efikasnost tržišta rada;
- d) Komplementarnosti programa zapošljavanja i samozapošljavanja i podrške privredi koju nudi Grad Zenica i Općina Breza, uključujući i Lokalnu razvojnu agenciju (ZEDA).

Lokalna razvojna agencija će provoditi horizontalnu koordinaciju i komunikaciju sa svim partnerima, a kako bi osigurala prikupljanje i dostavu relevantnih informacija Gradu Zenica.

Partneri privatnog sektora se obavezuju dostaviti informaciju o potrebama tržišta rada zaključno sa 30.04. tekuće godine za planiranje narednog trogodišnjeg razdoblja. Informacija u obaveznom sadrži procjenu potreba za radnom snagom, prirodu tih potreba odnosno indiciju da li se radi o permanentnim ili trenutnim potrebama, procijenjeni broj i kvalifikacionu strukturu neophodne radne snage.

Zasnovano na Informaciji partnera privatnog sektora, JU Zavod za zapošljavanje ZDK na osnovu ispitivanja potreba poslodavaca ili na drugi način prikupljenih relevantnih podataka, u roku od mjesec dana od dana prijema Informacije, dostavlja dopunjenu analizu potreba tržišta rada.

Partneri obrazovne ustanove, zasnovano na zaprimljenoj analizi potreba tržišta rada, zaključno s 30.06. tekuće godine dostavljaju procjenu dostupne radne snage u traženim zanimanjima, predlažu zakonom definirane modalitete prekvalifikacija i dokvalifikacija i daju osvrt na pretpostavke, mogućnosti i eventualne prepreke u realizaciji neophodnih programa edukacije.

Lokalna razvojna agencija ZEDA se obavezuje, zasnovano na zaprimljenim materijalima, objediniti sve informacije i činjenice i sačiniti listu preporuka, te zaključno s 30.08. dostaviti Gradu Zenica.

Akcioni plan rada postaje operativan do 31.12. godine koja prethodi trogodišnjem periodu.

Godišnji plan rada je implementacioni dokument sa aktivnostima/projektima koji će se poduzimati kako bi se realizirali programi i mjere Akcionog plana.

Jedinica lokalne samouprave izrađuje nacrt godišnjeg plana, preuzimanjem i revidiranjem planiranih programa, mjera i aktivnosti Akcionog plana i dostavlja isti na usvajanje Lokalnom partnerstvu za zapošljavanje, ne kasnije od 30.09. tekuće godine za narednu godinu.

Lokalna razvojna agencija ZEDA prati implementaciju godišnjeg plana rada, te sačinjava izvještaj o njegovoj realizaciji koji podnosi Gradu Zenica.